

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА НА ПРАВОТО ЗА СЛОБОДЕН
ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИТЕ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР**

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

**за работата на Комисијата за заштита на правото за слободен пристап до
информациите од јавен карактер од 1 јануари до 31 декември 2013
година**

Скопје, март 2014 година

ПРЕДГОВОР

Во Извештајот што Ви е доставен, е содржан сублимат на работењето на Комисијата за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер (во натамошниот текст Комисијата) во 2013 година. Документот нуди нумерички и споредбени показатели, анализи, констатации и согледувања за остварувањата, заложбите и насоките за идното делување на Комисијата од аспект на имплементацијата на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер (во натамошниот текст ЗСПИЈК).

Најнапред, во Извештајот се акцентирани надлежностите на Комисијата, како носител и главен заштитник на Законот, а потоа е поместен и воведен дел. Во продолжение во неколку глави детално се содржани прикази, оценки на состојбите и карактеристиките на примената на Законот во 2013- та година, воочените слабости и добри практики во овој период.

- **Глава 1 - Надлежности на Комисијата**, утврдени во член 32 од Законот;
- **Глава 2 - Одлучување по жалби**, приоритетна обврска на Комисијата, во која се поместени податоци за бројот на жалбите поднесени против имателите на информации, преглед на решените предмети од страна на Комисијата, концизен опис на структурата и карактерот на жалбите, како и показатели за состојбата на предметите по тужби;
- **Глава 3 - Спроведување и искуства од примена на Законот**, таканаречениот молк на имателите – најчеста причина за поднесување на жалби, како и неспроведувањето на тестот на штетност;
- **Глава 4 - Листа на иматели на информации**, прецизна евиденција за бројот и дејноста на институциите-иматели, податоци за поднесени годишни извештаи од страна на одговорните лица, прикажаниот број на примени и одговорени барања, како и соработката со службените лица и нивниот пристап во обработката и пополнувањето на Годишните извештаи;
- **Глава 5 - Веб локација на Комисијата**, транспарентно се објавуваат сите податоци врзани за нејзината дејност и работење;

- **Глава 6 - Јавност во работата**, промоција на проблематиката од сферата на слободниот пристап до информациите;
- **Глава 7- Обуки и едукација**, даден е пресек на континуираната заложба за едукација и подигање на јавната свест на службените лица и информираноста на граѓаните;
- **Глава 8 - Меѓународна соработка**, во фокусот е остварената и договорената меѓународна и билатерална соработка, преку потпишување на Меморандуми со сродни институции и други поддржувачи на имплементацијата на Законот, заеднички активности со Европската Комисија преку инструментот ТАИЕХ;
- **Глава 9 - Администрација, човечки ресурси и Буџет**, е презентирана фактичката состојба на кадровската екипираност и структурата на вработените во Секретаријатот, како и финасиските капацитети.

ВОВЕД

Претставува голема чест, но воедно и уште поголема одговорност, како надлежност да го имаме пристапот до информации од јавен карактер, како едно од основните човекови права, загарантирано и со Уставот на Република Македонија. Секојдневните предизвици пред кои се наоѓаме во обидите да го презентираме и заштитиме ова право, се големи, а одговорноста кон граѓаните е огромна.

Слободниот пристап до информациите е услов за развој на демократијата во една држава. Со давањето на информациите сите треба да бидеме свесни дека придонесуваме кон изградбата на едно подемократско, антикорупциско општество, отворено општество кон граѓаните.

Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер помага да добиеме подобар третман од институциите, да имаме поефикасни служби, да имаме поконкурентна економија. Во време на брзи промени, како на глобално, така и на национално ниво, потребно е да ги градиме институциите да бидат подготвени да се приспособат на новите потреби.

Извештајот за сработеното во текот на 2013 година е одраз на реализираните активности од страна на Комисијата како државен независен орган, одговорен за правилната имплементација на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер, но и како орган кој го промовира, афирмира и популаризира ова уставно загарантирано право во нашата држава.

Перспективно гледано, предизвици на Комисијата за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер во 2014 година се:

- издигање на свеста и чувството кај граѓаните за постоењето на придобивките од користењето на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер.

- промоција и дистрибуција на публикацијата „До информација“, наменета за граѓаните, а пред се за средношколците и студентите во рамките на продолжението на заедничкиот Проект на ОБСЕ и Комисијата во 2014 година.

- подготовка и промоција на нова тријазична веб страна во функција на поголема транспарентност и отчетност на Комисијата,

- активна партиципација во реализацијата на Акцискиот план за Отворено владино партнерство,

- подготвен и доставен PPF проект до Секретаријатот за европски прашања,

- зајакнување на соработката со организации и фондации од граѓанскиот сектор кои директно работат на имплементација на Законот.

- изработка на анализи за состојбата со слободниот пристап до информациите од јавен карактер со предлог мерки за подобрување на истата.

Комисијата и во наредниот период ќе продолжи да се грижи за остварувањето на целта на Законот.

1. НАДЛЕЖНОСТИ НА КОМИСИЈАТА

Комисијата е независен државен орган, кој работи и донесува одлуки во согласност со надлежностите утврдени во член 32 од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.

Комисијата за својата работа одговара пред Собранието на Република Македонија, до кое поднесува Годишен извештај.

Комисијата е составена од претседател, заменик на претседателот и три члена кои функцијата ја извршуваат професионално, со мандат од 5 години, со право на повторен избор.

Согласно надлежностите утврдени со Законот, Комисијата одлучува по жалби против решение и заклучок со кои имателите на информацијата го одбиле барањето за пристап до информации на барателите на информации; се грижи за спроведување на одредбите од овој закон; подготвува и објавува листа на иматели на информации; врши едукација на имателите и барателите за постапката по барањата за слободен пристап до информации од јавен карактер; соработува со Меѓународни организации и со институции на другите земји од областа на слободниот пристап до информации од јавен карактер; подготвува Предлог Буџет на Комисијата и врши други работи согласно Законот.

2. ОДЛУЧУВАЊЕ ПО ЖАЛБИ

Комисијата одлучува по жалбите поднесени против решенијата и заклучоците на имателите на информации и по жалбите поднесени во случаи кога имателите не постапиле по барањата за пристап до информации од јавен карактер во законски предвидениот рок, односно кога постои т.н. „молчење на администрација“.

Право на Жалба согласно Законот има само барателот кој поднел писмено барање за пристап до информации од јавен карактер.

Жалбата согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер може директно да се поднесе до Комисијата, или ако се примени Законот за општата управна постапка, може да се поднесе и преку имателот на информации до Комисијата. Доколку жалбата директно е доставена до Комисијата таа веднаш по добивањето ја препраќа до имателот на информацијата, кој во рок од три дена е должен да се произнесе по истата и до Комисијата да ги достави сите списи во врска со предметот.

Според анализата на податоците од Одделението за аналитика и едукација на барателите и имателите на информации од јавен карактер на

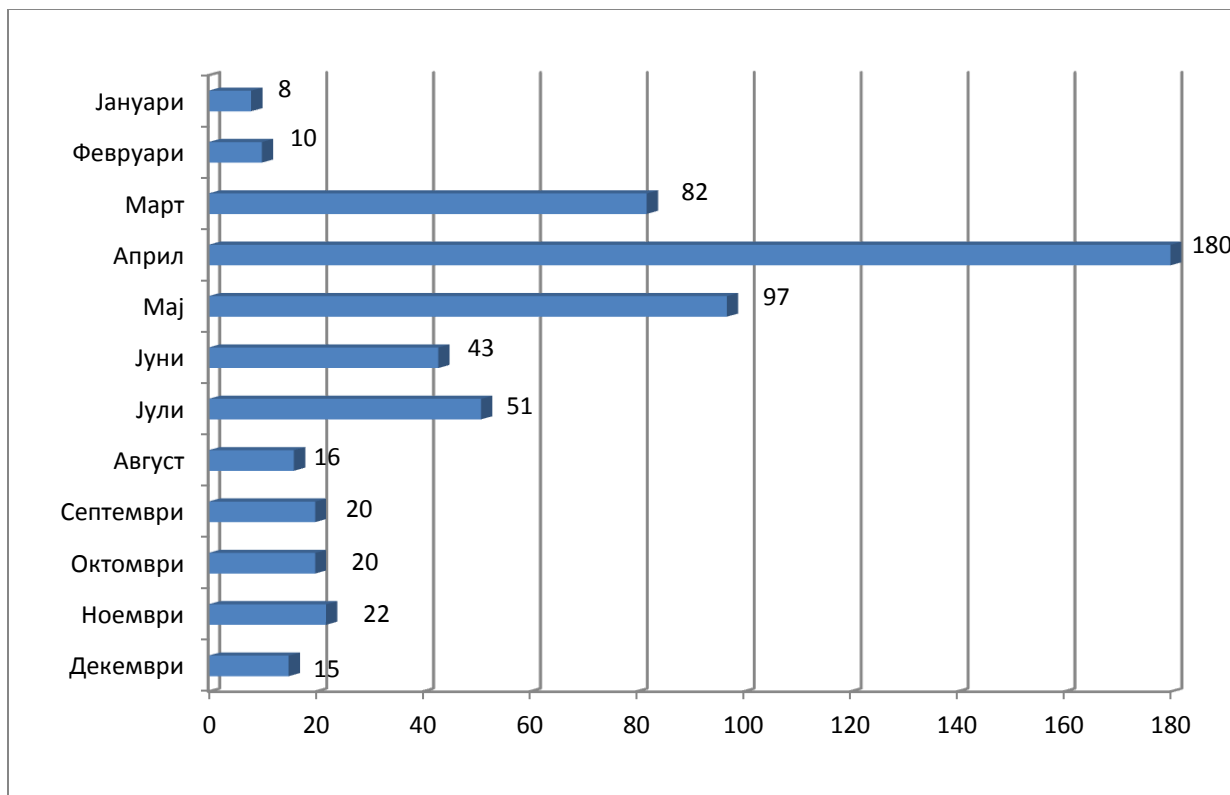
Секретаријатот на Комисијата, во календарската 2013 година до Комисијата, како второстепен орган кој одлучува по жалбите, од барателите на информации поднесени се **564** жалби.

Ако се спореди бројот на поднесени Жалби во минатата година, кога беа евидентирани **1225** жалби, се забележува значително намалување на поднесените жалби, што упатува на заклучок дека имателите на информации се поттранспарентни кон барателите во овозможувањето на пристапот до бараната информација и се повеќе го спроведуваат Законот. Ова произлегува, меѓу другото и како резултат на обуките и едукацијата кои што Комисијата континуирано ги изведуваше и во текот на 2013 година за имателите и барателите на информации, истовремено работејќи и на поширока промоција на слободниот пристап до информациите од јавен карактер, како едно од основните загарантирани човекови права, утврдено и во Уставот на Република Македонија.

Статистиката на поднесени жалби по месеци го покажува следното: во месец јануари се поднесени **8**, во февруари **-10**, март **-82**, април **-180**, мај **-97**, јуни **-43**, јули **-51**, август **-16**, септември **-20**, октомври **-20**, ноември **-22** и во месец декември 2013 година **-15** жалби.

Од евиденцијата на поднесените жалби, **110** се изјавени од физички лица, а **454** жалби се изјавени од Здруженија на граѓани и фондации како што се: Здружението за еманципација, солидарност и еднаквост на жените на Република Македонија-ЕСЕ, Фондацијата Отворено општество- Македонија, Здружение за унапредување на родовата еднаквост „Акција здруженска“, Здружението Транспарентност Македонија, Здружението Транспаренси интернешнл Македонија, Македонското здружение на млади правници и др. Фактот што во овој извештаен период е зголемен бројот на поднесени жалби од страна на граѓаните баратели на информации, е показател дека од година во година се зголемува интересот на граѓаните за користењето на ова уставно и законско загарантирано право за пристап до информации од јавен карактер.

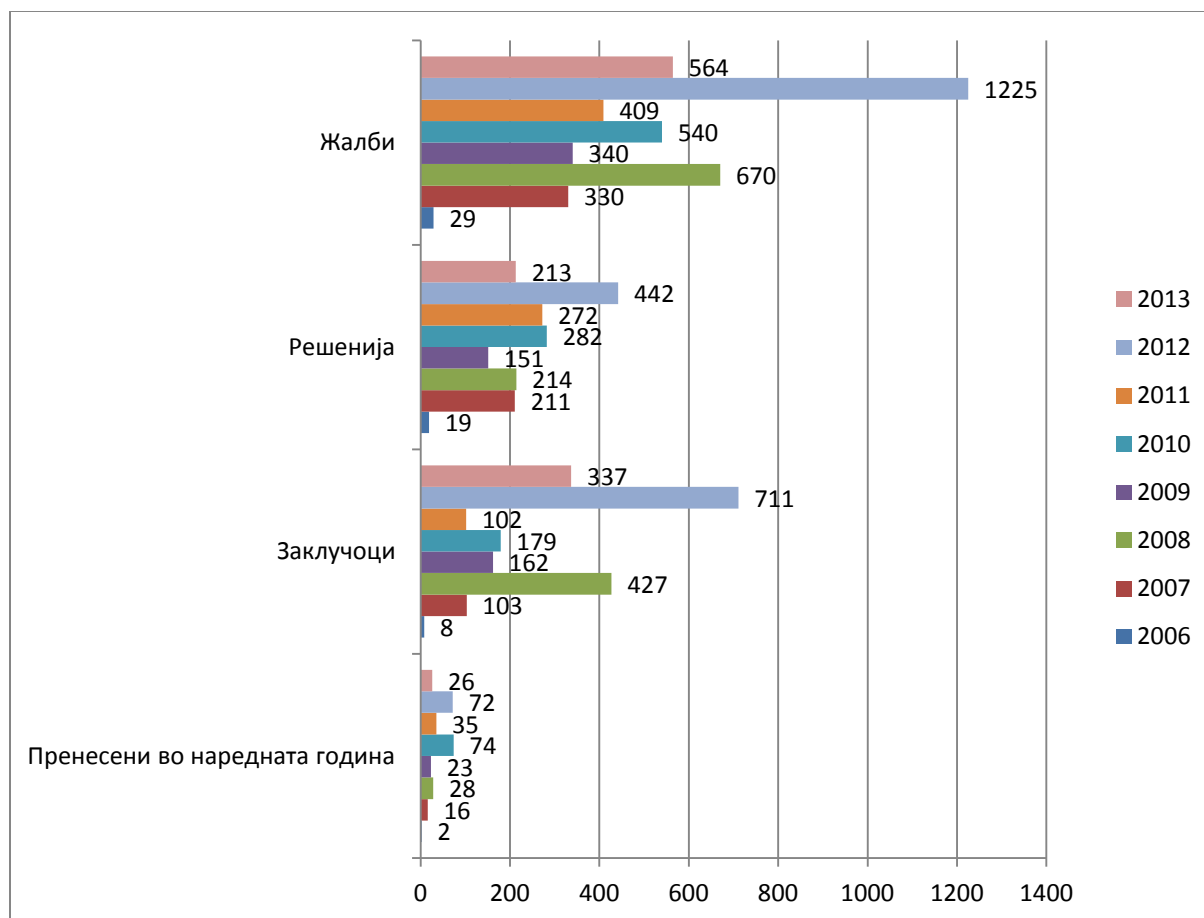
Комисијата ќе продолжи да работи на едукацијата на граѓаните со цел за пошироко запознавање и примена на ова право.

Графикон 1: Број на поднесени жалби по месеци

Анализата на содржината на **564-те** жалби евидентирани во Комисијата, покажува дека **428** жалби се поднесени поради молчење на имателите на информации, односно поради непостапување на имателите на информации по барањата за слободен пристап до информации од јавен карактер во законски предвидениот рок (30 односно 40 дена).

Незадоволни од одговорот на имателот на информации од јавен карактер жалби до Комисијата поднеле **95** баратели, потоа следат **21** жалба поднесени против решенија на имателите на информации за одбивање на барањето, а останатите **20** жалби се поднесени против заклучок на имателите на информации.

Графикон 2: Компаративни податоци на поднесени жалби по години

2.1. Решени предмети и нивна структура

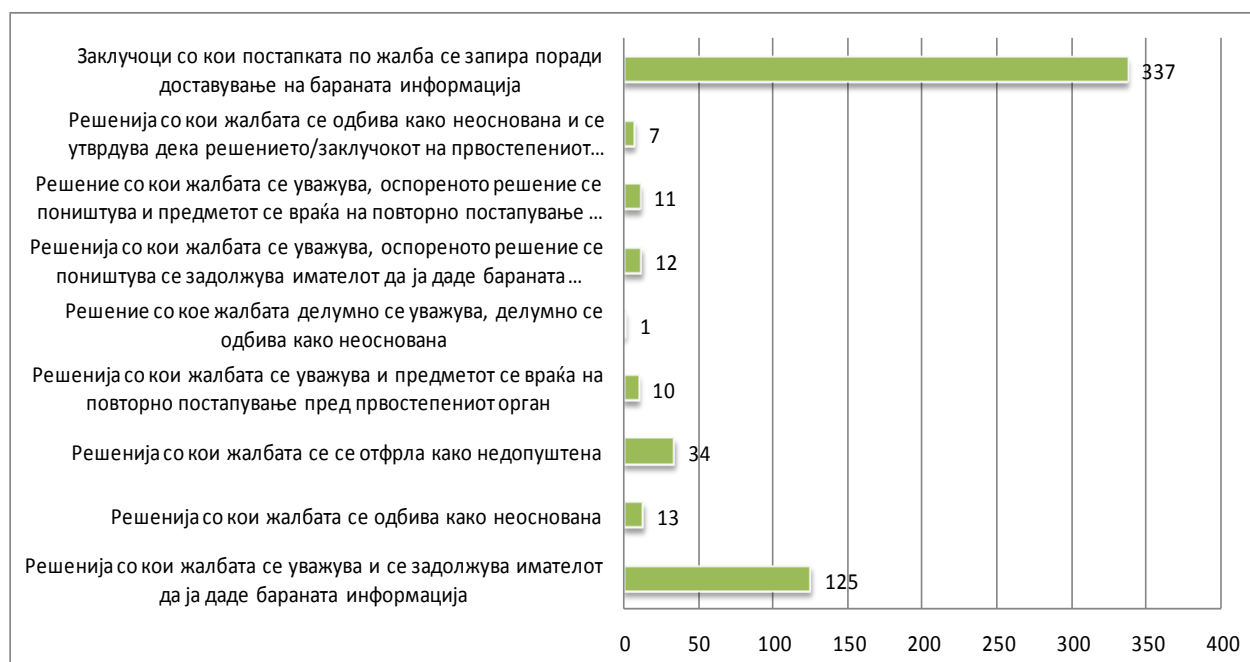
Комисијата во текот на 2013 година одржа **32** седници, на кои беа донесени **213** решенија и **337** заклучоци. Комисијата, исто така, постапи и по **72** жалби кои беа поднесени кон крајот на 2012 година, а пренесени за постапување во 2013 година и по однос на истите донесе **21** решение и **51** заклучок.

Од вкупниот број на поднесени жалби до Комисијата, 26 жалби за постапување се пренесени во 2014 година, бидејќи се примени пред истекот на годината.

Во однос на решените предмети и нивната структура, состојбата е следна:

- **125** решенија со кои жалбата се уважува и се задолжува имателот да ја даде бараната информација;
- **13** решенија со кои жалбата се одбива како неоснована;

- **34** решенија со кои жалбата се отфрла како недопуштена;
- **10** решенија со кои жалбата се уважува и предметот се враќа на повторно постапување пред првостепениот орган;
- **1** решение со кое жалбата делумно се уважува, делумно се одбива како неоснована;
- **12** решенија со кои жалбата се уважува, оспореното решение се поништува и се задолжува имателот да ја даде бараната информација;
- **11** решенија со кои жалбата се уважува, оспореното решение се поништува и предметот се враќа на повторно постапување пред првостепениот орган;
- **7** решенија со кои жалбата се одбива како неоснована и се утврдува дека решението/заклучокот на првостепениот орган се правилни и врз закон засновани;
- **337** заклучоци со кои постапката по жалба се запира поради доставување на бараната информација.

Графикон 3: Решени предмети и нивна структура

Од погоре наведените податоци може да се утврди дека Комисијата, постапувајќи по жалбите, во поголем број на случаи -**159** се изјаснила позитивно во интерес на барателите на информации. За одбележување е податокот од кој се гледа дека, по препраќањето на жалбите и со посредување на Комисијата, барателите ги добиле бараните информации но, по истекот на законски предвидениот рок што го потврдуваат и **337** – те

донесени заклучоци од страна на Комисијата со кои постапката по жалбите е запрена. Комисијата, **54** жалби ги одби како неосновани, или како недопуштени.

Овие податоци упатуваат на тоа дека Комисијата во **91%** во однос на вкупниот број поднесени жалби донела позитивна одлука за барателите. Сепак, податокот дека барателите во поголемиот број на случаи ги добиле бараните информации после законски предвидениот рок, упатува на констатација за неспроведување на постапката по барањата согласно роковите предвидени во Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер и после неговата седум и пол годишна примена.

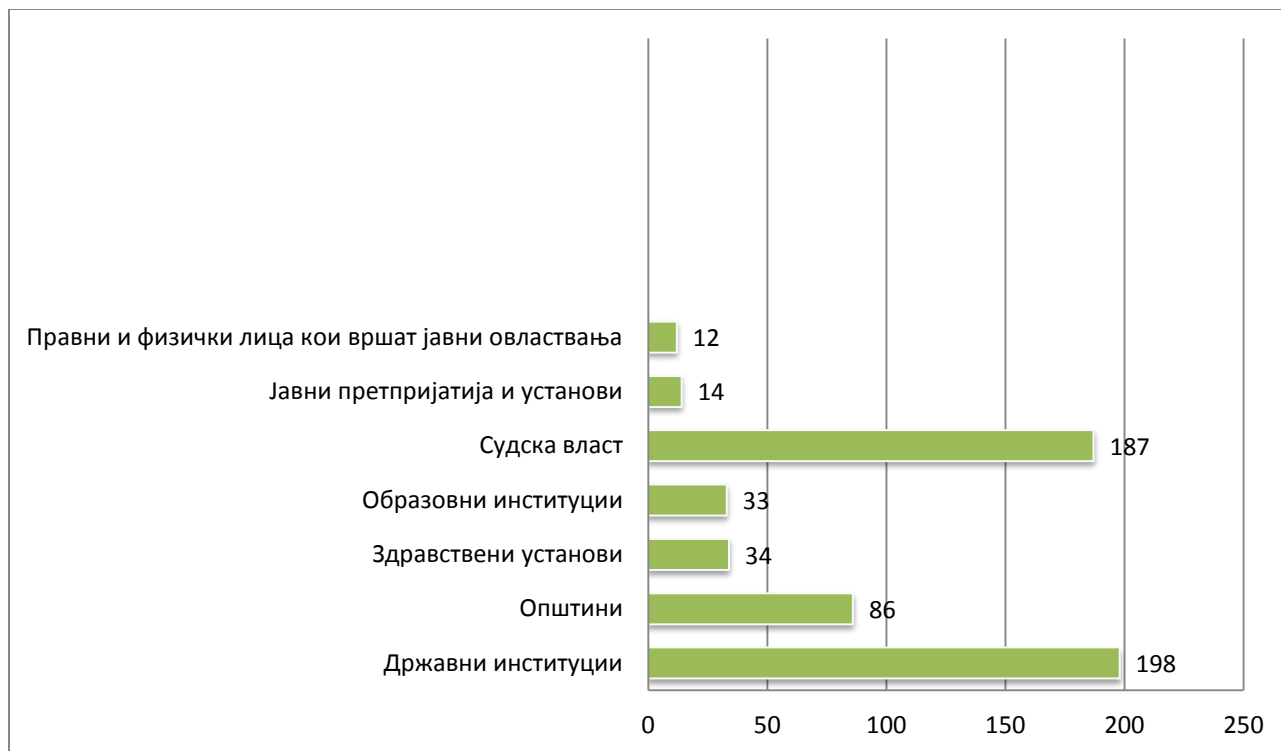
Граѓаните кои согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер а, со посредство на Комисијата ги добија бараните информации кои се од значење за нив (Б. П. од Велес, П.Б од Скопје, Л.А и Е.А од Скопје, Ф.П. од Скопје и др.) со поднесоци ја известија и и се заблагодарија на Комисијата за нејзиното ангажирање и работа во врска со спроведувањето на Законот и остварувањето на нивното право.

Поголемиот број на вакви случаи на добиени информации со посредство на Комисијата, покажува дека овој Закон на барателите им помогнал во остварувањето на правото за пристап до информација од јавен карактер, од кое зависи остварувањето на некое нивно друго право .

2.2 Жалби поднесени против имателите на информации

Според податоците од Одделението за аналитика и едукација на барателите и имателите на информации од јавен карактер, констатирано е дека поголемиот број на жалби се изјавени против:

- државни институции на централно ниво- **198;**
- судска власт- **187**
- институции на локално ниво- општините- **86;**
- јавни здравствени установи- **34;**
- образовни институции- **33;**
- јавни претпријатија и установи- **14;** и
- правни и физички лица кои вршат јавни овластувања- **12**

Графикон 4: Жалби поднесени против иматели на информации

2.2.1 Карактер на поднесени жалби

Според Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, како баратели на информации можат да се појават сите домашни и странски правни и физички лица, без дискриминација по било која основа. Секој од тие баратели, може да го оствари своето право на Жалба во соодветно законски регулирана постапка во Комисијата за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер. Комисијата постапува по сите поднесени жалби.

Најголем број од жалбите се поднесени против: Владата на Република Македонија, Министерствата за здравство, за внатрешни работи, за култура и за правда, како и сите општини, без исклучок, против подрачните единици на Министерството за финансии – управите за имотно-правни работи; Агенцијата за катастар на недвижности, особено нејзините општински одделенија; јавните комунални претпријатија и јавните установи; Државната комисија за спречување на корупцијата; Државната изборна комисија; Државниот завод за ревизија; јавните обвинителства; државните универзитети и факултети; универзитетските клиники; институтите за јавно

здравство; центрите за јавно здравје; фондовите; основните и средните училишта; извршителите и други.

Во поднесените Жалби граѓаните наведуваат дека не им бил овозможен увид и не им биле давани фотокопии од документи за изградба, за приватизација на парцели, увид во нумерички податоци на КП, азбучници, тапии, поседовни листови, решенија за легализација и сл. Не помалку се жалат и поради достапност на документација од судски предмети, тужби до судовите поднесени од страна на јавни претпријатија и друштва, изјави, докази, медицинска документација, листи на лекови, статuti на јавни претпријатија, колективни договори, недобиени испитни програми, записници од инспекциски надзори, документи од јавни набавки и друго.

И во 2013 година, како и во претходните извештајни периоди, најголемиот број на жалби отпаѓаат на здруженијата на граѓани и фондации, кои се жалат поради молчење на администрацијата и не добивањето на бараните информации во законски предвидениот рок, што негативно се одразува на спроведувањето на нивната програма за работа.

Најголем број на жалбите се поднесени во врска со следните барања:

- Колку изнесува странска развојна помош за развој на одреден сектор;
- доделени концесии за геолошки истражувања;
- број на решенија за уривање на бесправно изградени објекти;
- копии од предлог-буџети, пополнети буџетски циркулари, донесени буџети, финансиски планови за користење буџетски средства, завршни сметки, пополнети обрасци;
- јавни набавки во општини, во јавни комунални претпријатија, јавни установи, основни и средни училишта;
- објавување на огласи и конкурси за вработување во јавната администрација на локално ниво;
- одобрување средства за проекти од страна на Министерството за култура;
- информации од Владата за застапување на Република Македонија пред европските институции;
- колку кривични пријави имаат примено основните јавни обвинителства, колкав е бројот на застарување на кривично гонење пред донесување на обвинителен предлог;
- број на одржани тематски седници во општините, дневни редови и записници од одржани седници;
- кои позитивни или охрабрувачки мерки се преземени согласно Законот за еднакви можности на жените и мажите;
- фотокопии од менаџерски договори, од извршни исплати, фактури, изводи на сметки, годишни и квартални извештаи;

- што е преземено за унапредување на примената на Кодексот за добри практики за учество на граѓанскиот сектор во процесот на креирање на политики;
- колку случаи на дискриминација биле пријавени до управи на факултети;
- листа на организатори на изборни кампањи кои не исполниле законска обврска од Изборниот законик;
- фотокопии од годишни програми за работа на одредени министерства;
- фотокопија од финансиски извештаи на институции, за приходите и расходите на жиро сметка;
- колку средства од Буџетот на Република Македонија се потрошени за набавки, услуги, кампањи и др.

2.2.2. Состојба на предметите по тужби

Според евиденцијата на Комисијата против конечни одлуки на Комисијата во 2013 година беа поднесени вкупно **41 тужба** за поведување управни спорови и тоа:

- **38** тужби од здруженија на граѓани и фондации;
- **3** тужби од физички лица;

Од овие тужби **17** се однесуваат на решенија и заклучоци од **2012 година**, а **24 тужби** се поднесени против решенија и заклучоци од 2013 година.

Од вкупно **41**-на тужба поднесена до Управниот суд за поведување управен спор;

- **5** тужби се поднесени против Решенија на Комисијата со кои жалбата се уважува и се задолжува имателот да ја даде бараната информација;
- **30** тужби се поднесени против Решенија на Комисијата со кои жалбите се одбиваат како неосновани;
- **5** тужби се поднесени против Решенија на Комисијата со кои жалбата се уважува и предметот се враќа на повторно постапување пред првостепениот орган; и
- **1** тужба е поднесена против Заклучок на Комисијата со кој постапката по жалбата се запира.

По сите тужби Комисијата постапи и достави одговор до Управниот суд.

Во 2013 година до Комисијата, на произнесување, Управен суд достави 66 Жалби поднесени против Решенија и Пресуди на Управниот суд. По сите Жалби Комисијата постапи и преку Управниот суд достави одговори до Вишиот Управен суд.

Во текот на 2013 година до Комисијата се доставени 118 Пресуди, од кои 89 пресуди и 1 решение се на Управен суд, а 28 пресуди се на Вишиот Управниот суд на Република Македонија.

Постапувајќи по Тужбите на тужителите, Управниот суд донесе **84** пресуди со кои тужбата се одбива како неоснована, **5** пресуди со кои тужбата се уважува, оспореното решение се поништува и **1** решение со кое тужбата се отфрла.

Вишиот Управен суд донесе **28** пресуди со кои ги потврди пресудите на Управниот суд на Република Македонија.

Од наведените податоци може да се заклучи дека Управниот суд во најголем број случаи (85) ги потврдил решенијата на Комисијата што упатува на заклучок дека Комисијата при одлучувањето постапува и правилно го применува Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.

За одбележување е дека пресудите од Вишиот управен суд во најголем дел се однесуваат на тужбите на невладините организации против Решенијата на Комисијата со кои Жалбите се отфрлени како недопуштени, бидејќи се поднесени против политичките партии (38), кои не вршат јавни овластувања и согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, не се иматели на информации.

3. СПРОВЕДУВАЊЕ И ИСКУСТВА ОД ПРИМЕНАТА НА ЗАКОНОТ ВО 2013 ГОДИНА

И во овој извештен период „молчењето на администрацијата“ и понатаму е најголема причина поради која барателите поднесуваа жалби до Комисијата (**428 од вкупно 564 поднесени жалби**).

Комисијата, исто така, укажува на уште една недоследна примена на одредбите на Законот. Со измените и дополнувањата на Законот од 2010 година беше воведена задолжителна обврска за имателите на информации да го спроведат „тестот на штетност“ кога го одбиваат пристапот до бараната информација согласно со членот 6. Но и покрај ова и натаму, од воведувањето на оваа обврска како задолжителна, некои од имателите на информации не го спроведуваат „тестот на штетност“, поради што Комисијата таквите решенија ги поништува и го задолжува првостепениот орган да ја даде бараната информација или предметот му го враќа на повторно постапување со укажување како треба да постапи.

Досегашната пракса покажува дека имателите на информации и после присуството на обуките спроведени од страна на Комисијата, при обидите да

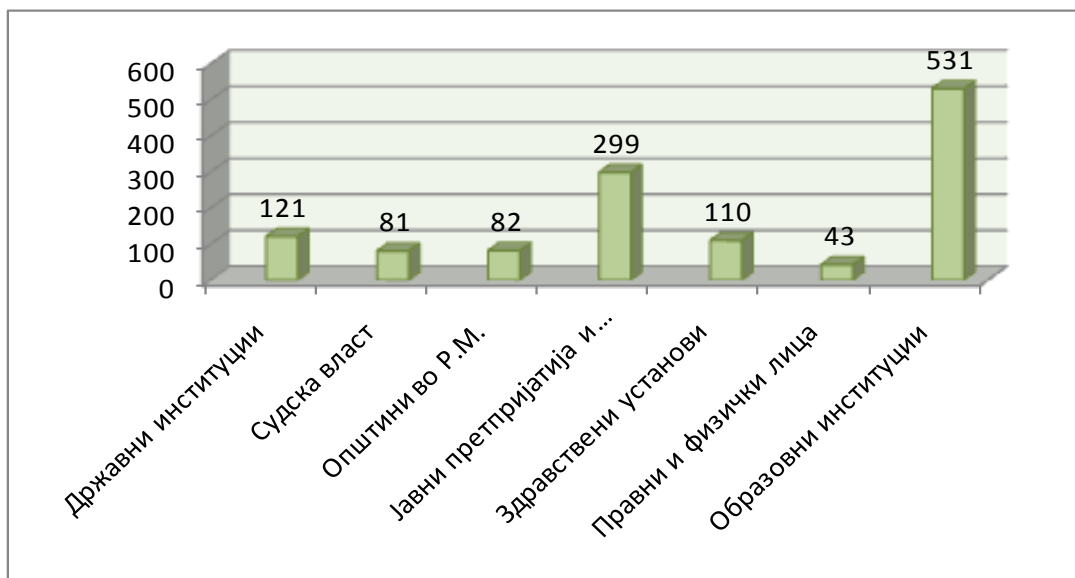
го спроведат „тестот на штетност“, и натаму се повикуваат само на одредбите на Законот, без да ги образложат реалните мерливи штетни последици, што всушност е суштина на тестот на штетност.

Заради правилна примена на „тестот на штетност“ кај имателите на информации, Комисијата на 28 и 29 мај 2013 година во соработка со инструментот TAIEХ организираше Работилница на тема „Барање за слободен пристап до информации од јавен карактер“ и „Јавниот интерес и тестот на штетност“, со експерти од Словенија.

На потреба од континуирани обуки, со примери од примената на Законот, упатува и комуникацијата со присутните лица на обуките спроведени во текот на 2013 година. Заради поефикасно остварување на наведената цел, потребно е да се пристапи кон изменување и дополнување на Законот, при што обуките ќе бидат предвидени како задолжителни за сите службени и одговорни лица кај имателите на информации.

4. ЛИСТА НА ИМАТЕЛИ НА ИНФОРМАЦИИ

Проширувањето на Листата на иматели со нови институции, но и отстранувањето од неа на веќе постоечки и евидентирани субјекти, продолжи и во извештајната 2013 година. Со додавањето на **19** нови иматели и отстранувањето на 4 општини и една здравствена установа, вкупниот број на евидентирани иматели достигна **1267**, или за **14** субјекти повеќе во однос на претходната извештајна година.

Графикон 5: Листа на иматели на информации од јавен карактер

Најмногу, или поточно 11 новоевидентирани иматели се допишани во категоријата образовни институции, каде во сите образовни степени се регистрирани **531** имател. Шест нови субјекти се евидентирани во линкот Правни и физички лица, по што нивниот вкупен број се искачи на **43** иматели. Еден имател повеќе во однос на минатогодишниот извештај е регистриран и во линкот Државни институции, каде бројот на субјекти достигна **121**. Проширен за еден субјект е и линкот Судска власт, каде бројот на иматели изнесува **81**.

Гледано низ призмата на бројките, идентичен со ланскиот извештај е линкот– Јавни претпријатија и установи, кој брои **299** субјекти. Линкот здравствени установи е намален за една клиника (Клиника за ортопедски болести) и изнесува **110** институции. Бришењето на споменатата клиника е поради окрупнувањето на ЈЗУ Универзитетска клиника за трауматологија, ортопедски болести, анестезија, реанимација, интензивно лекување и ургентен центар.

Надолен тренд од аспект на бројот на имателите е присутен и во делот од Листата со Единиците на локалната самоуправа и истиот е предизвикан со отстранувањето на општините Вранештица, Зајас, Осломеј и Другово, како резултат на реализацијата на делот од територијалната реорганизација (предвидена со закон) и нивното припојување кон градот Кичево.

Линкот со Единиците на локалната самоуправа вклучително со Градот Скопје и Заедницата на единиците на локалната самоуправа (ЗЕЛС) сега брои **82** субјекта.

4.1. Содржина на годишните извештаи

Судејќи по бројот на поднесени барања, како никогаш претходно граѓаните и Здруженијата на граѓани и фондации во 2013 година, го искористија своето законско право од имателите на информации од јавен карактер да побараат одговор на бројни прашања од најразличен карактер.

Неодминливи и овојпат беа барањата од финансиската сфера, кои конкретно се однесуваа на спроведени јавни набавки, но и финансиски показатели за приливи евидентирани пред се кај здравствените установи од сметката на ресорното Министерство за здравство по основ на извршени услуги согласно одредени програми за детекција на малигни и други заболувања. Барателите бараа и податоци за лекувани болни и остварени болнички денови во здравствени установи- од шеќерна болест, пневмонија, инфлуенца, хепатитис, одделни видови на канцер, за број на заболени од СИДА, но и за број на луѓе каснати од кучиња во одреден период.

Дел од барањата се однесуваат и за распределени субвенции во одделни гранки на земјоделството, процедури при спроведување на закони и подзаконски акти, информации за постапки при оценка на влијанија врз животна средина, за загадување на вода и воздух, за управување со отпад, како и показатели за извршена превентивна дератизација и дезинсекција.

Поаѓајќи од стратешката определба на меѓународен план, барателите се интересирале и за тоа дали е креирана бесплатна телефонска служба каде граѓаните би се информирале за процесот на евроинтеграциите на земјата, дали е извршено консолидирање на информациите и утврден приоритет на податоците кои се сметаат за отворени, согласно Акцискиот план за отворено владино партнерство, за извештаи за спроведени со помош на ТАИЕХ и други експертски мисии, за тоа колку правни акти се преведени од страна на одделението за преведување во СЕП, колку преведувачи се ангажирани на преводот на европската легислатива.

Од Канцеларијата на Премиерот биле побарани и добиени информации за бројот и полот на државни службеници од прв и втор највисок ранг. Статистички податоци какви што се бројот на вработени и отпуштени лица по општини, вклученост на Ромите во предвидените оперативни програми за вработување, прегледот на невработени лица со високо образование и нивниот опфат согласно Програмата за самовработување на младите, се само дел од информациите на кои бил побаран одговор во оваа извештајна година.

Единиците на локалната самоуправа примиле барања за статусни, стратешки, развојни, организациони, промотивни и други документи во нивна надлежност. Најчесто предмет на интерес на барателите биле прашања од урбанизмот, комуналната сфера, статистички показатели, прашања поврзани со човечките ресурси и транспарентноста, барања за постоење и функционалноста на Младински совет, потоа акти кои се однесуваат на постапка на легализација на бесправно изградени објекти, барања од сферата на антикорупциските политики и соработката со невладините организации. Речиси сите општини нотирале барања во врска со пријавените финансиски извештаи на политичките партии кои учествувале на локалните избори, потоа за документи од имотно-правни постапки и разни видови проектни документации, барања од областа на туризмот и локалниот економски развој, за тоа дали е назначено лице за неправилности, сомнежи за измама и корупција и слично.

Во фокусот на барателите се нашле и листата на пензионирани и разрешени судии, податоци за кривични постапки кои се однесуваат на предзвikuвање на национална, расна и верска омраза, раздор и нептрпеливост, одобрување или оправдување на геноцид, како и ширење расистички и ксенофобичен материјал по пат на комјутерски систем. Бројот

на постапките покренати за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиска функција, бројот и примањата на судиите поротници, структурата на кривични дела извршени од малолетници, бројот на тековни предмети од судски постапки за изрекување на привремени мерки за заштита од семејно насилство, како и бројот на прекинати и запрени претходно поведени судски постапки поради застареност на кривично гонење, се исто така опфатени во барањата упатени до судските органи.

Опременоста со компјутери и ЛЦД проектори во одделни училишта, бројот на истражувања финансирани со јавни средства, нивната достапност преку интернет согласно Акцискиот план за отворено владино партнерство, и пројавениот интерес на високообразовните институции за програмата на Владата за опремување на лаборатории на државните универзитети и јавните научни установи, се главниот дел од барањата доставени до образовните институции. Одделни баратели го искористиле Законот да побараат податоци за тоа дали на факултетите постојат правни акти со кои се дефинира и регулира појавата на дискриминација, потоа тела за заштита до кои академскиот кадар би се обратил во случај на дискриминација и дали биле евидентирани такви случаи.

4.1.1. Годишни извештаи на имателите

Со **996** доставени извештаи, согласно обврската која за имателите произлегува од Законот, извештајната 2013 е година со најголем број евидентирани извештаи од почетокот на неговата примена до денес. **Осум** од пристигнатите извештаи поради содржаните нумерички показатели и останатите појаснувања се нецелосни и невалидни, а **271** од вкупно **1267** субјекти евидентирани на Листата, не доставија отчет за имплементацијата на Законот.

Од ова може да се заклучи дека имателите од сите категории во поголем процент пристапиле кон исполнување на оваа законска обврска. Институциите од судската власт кои во изминатите години помалку или повеќе го заобиколуваа Законот кога се работеше за Годишниот извештај, во 2013 година речиси целосно одговорија на законската обврска. **Седумдесет и осум** од вкупно **81** судски орган доставија годишен извештај, а **три** не беа транспарентни во однос на примената на Законот.

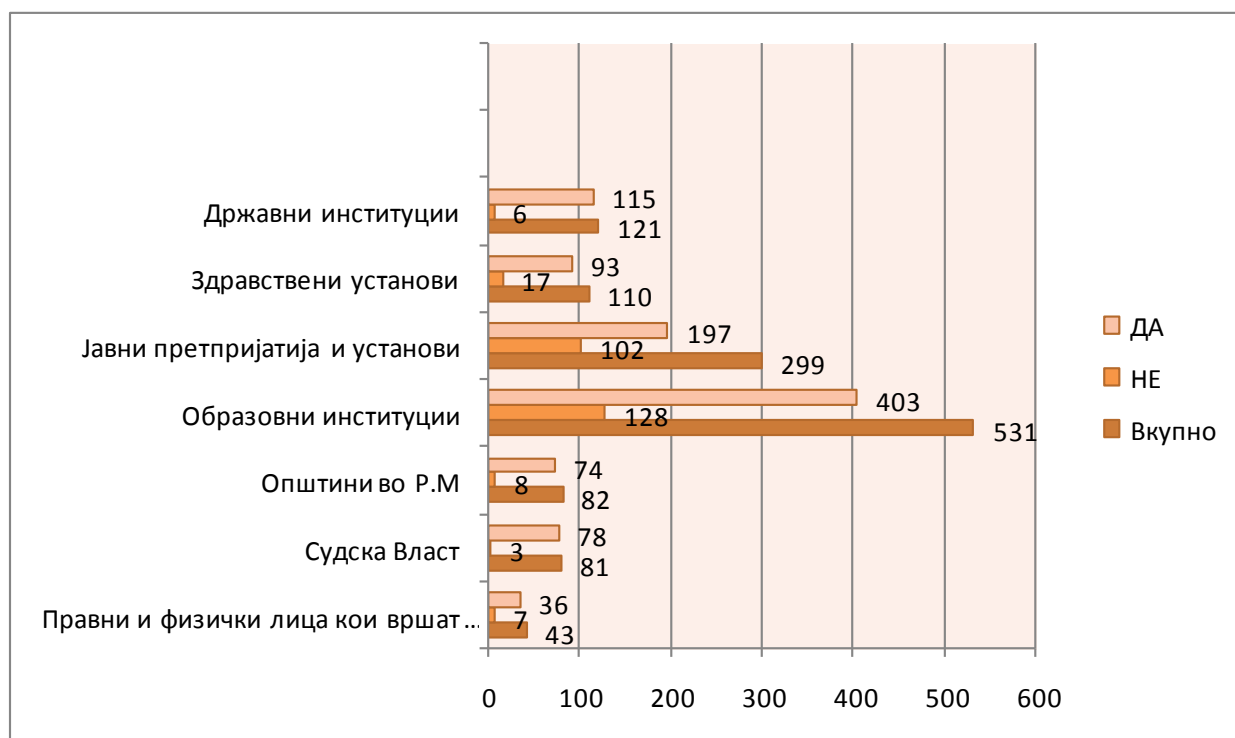
Поодговорен приод покажаа и здравствените установи каде **93** од **110** евидентирани иматели ја исполнија законската обврска, додека **17** институции не поднесоа извештаи. Од вкупно **82** единици на локалната самоуправа, вклучително градот Скопје и Заедницата на единиците на

локалната самоуправа (ЗЕЛС), **74** општини доставија извештаи, а **8** иматели не постапија согласно обврските кои произлегуваат од Законот.

Позитивен тренд при доставувањето на извештаите е присутен и кај јавните претпријатија и установи, каде што од **299-те** евидентирани, **197** дадоа отчетност, додека **102** иматели не постапија согласно Законот.

Службените лица во образовните институции кои на Листата се претставени со вкупно **531** субјект во сите степени, во **403** случаи навремено ги доставија пополнетите извештаи, додека во **128** случаи покажаа непочитување на законската обврска. Законот го спроведоа и **36** иматели од линкот Правни и физички лица, додека **7** од вкупно **43**-те субјекти постапија спротивно на Законот.

Од вкупно **121** државна институција евидентирана на Листата, пополнет извештај доставија **115**, додека **6** иматели не го испочитуваа Законот.

Графикон 6: Број на Годишни извештаи од имателите на информации

Постојаните укажувања, апели и телефонски јавувања и секако едукативните средби со службените лица, на кои меѓу другото им беше укажувано на обврската за доставување на Годишни извештаи, врдија со

плод, така што имателите покажаа најголема одговорност во овој дел од примената на Законот, за разлика од минатите години.

Од анализата на пристигнатите Годишни извештаи произлезе и сознанието дека извештајната 2013 година е рекордна и по бројот на евидентирани барања поднесени до имателите на информации. Службените лица пријавија вкупно **4.907** примени барања, од кои позитивно било одговорено на **4.501** поднесок. За **240** барања пристапот до информации бил одбиен, а **172** барања кои биле поднесени на самиот крај од календарската 2013 година, согласно законските одредби се пренесени за постапување во тековнава година. Од појаснувањата содржани во приложените обрасци, произлегува дека одделни институции на **21** барање дале одговор уште пред да го достават Годишниот извештај.

Службените лица регистирале **297** жалби против првостепените одлуки, по чие што разгледување Комисијата позитивно се произнела и уважила **173**. Во однос на претходната извештајна година, институциите известуваат за **60** преиначени првостепени одлуки по постапувањето на Комисијата, но и за **79** одбиени жалби од нејзина страна.

Постапувајќи по жалбите од незадоволните баратели, Комисијата отфрлила **24** жалби, а во **2** случаја Комисијата е прозвана за непроизнесување по поднесени жалби. Според укажувањата содржани во доставените извештаи, во 2013 година биле поведени **15** управни спорови против конечната одлука на Комисијата, од кои два предмета датираат од календарската 2012 година. Лицата задолжени за посредување со информациите од јавен карактер, известуваат и за **4** донесени судски одлуки во кои тужбата на барателот била позитивно решена.

Графикон 7: Постапка по барањата

Во фокусот на интересирањето на барателите на информации како и во претходните, така и оваа извештајна година беше дејноста на државните органи и институции до кои се поднесени **1733** барања, независно што во календарската 2012 година нивните службени лица регистрираа **1995** барања. Со најголем број поднесени барања - **208** предничи Агенцијата за спорт и млади, а следат Агенцијата за катастар на недвижности со **126**, Министерството за внатрешни работи со **124** и Министерството за труд и социјална политика со **107**.

Единиците на локалната самоуправа известуваат за **1534** барања, или за **305** повеќе во однос на претходната извештајна година. Работењето на општина Делчево иницирало **154** барања, на адреса на општина Крива Паланка биле поднесени **114** барања, додека Град Скопје во извештајната 2013 година примил **107** барања по основ на Законот. Анализата покажа дека дејноста и работењето на овие три општини веќе две години по ред само по изменет редослед од аспект на бројот на примените барања, се најпровокативни за барателите.

До имателите од судската власт биле поднесени вкупно **543** барања, а зголемен интерес граѓаните и здруженијата на граѓани и фондации пројавиле и за функционирањето на јавните претпријатија и установи кои евидентирале **368** барања.

Зголемен број поднесени барања е воочлив и кај здравствените институции со **341** и кај Правните и физички лица кои вршат јавни овластувања, со евидентирани **52** барања.

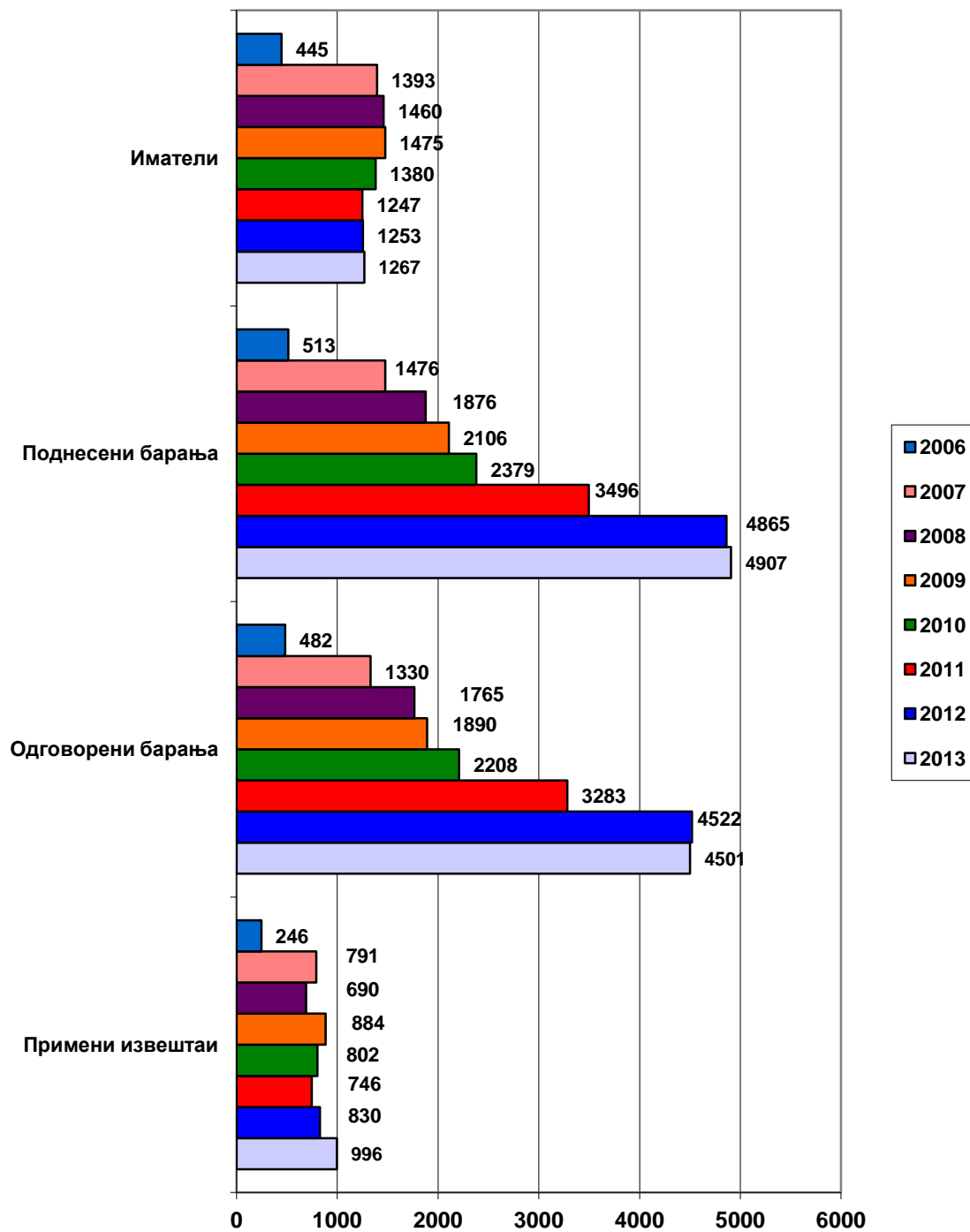
Спротивно на овие примери, службените лица кај образовните институции информираат за **336** примени барања, или за **158** поднесоци помалку споредено со претходната извештајна година.

Во функција на имател на информации од јавен карактер, Комисијата прими **8** барања, од кои на **7** позитивно беше одговорено во календарската 2013 година, додека едно барање кое што беше поднесено пред нејзиниот истек согласно пропишаните законски рокови беше одговорено во почетокот на 2014 година.

Графикон 8: Број на барања поднесени до имателите

За подобар увид и компарација на податоците кои се однесуваат на примената на Законот, Секретаријатот на Комисијата, изготви споредбена анализа која се однесува на бројот на имателите, примените извештаи, поднесените и одговорените барања од почетокот на имплементацијата на Законот заклучно со извештајната 2013 година:

Графикон 9: Споредбен преглед од почетокот на примената на Законот

4.1.2. Соработка со службени лица кај имателите

Во извештајната 2013 година, е остварена ефектна соработка меѓу службените лица од институциите и нивните колеги од Секретаријатот на Комисијата и останатите службеници кои се грижат за соработката со имателите. Во прилог на ваквата констатација говори статистичкиот податок со кој располага Комисијата, а според кој **325** лица кои посредуваат со информации од јавен карактер, во директен контакт, по телефон или по мејл, побарале и добиле појаснувања за нивни конкретни дилеми и недоумици.

Најчесто стручните лица од Секретаријатот беа консултирани од аспект на тоа дали правилно е постапено или одговорено на одредено барање, дали треба или не да биде одбиен пристапот и зошто, дали конкретен податок е информација или пак спаѓа во категоријата исклучок, како и за тоа во кои ситуации треба да биде спроведен тестот на штетност. Во други **35** случаи, дотогашни службени лица, самоиницијативно сигнализираа дека во институциите од кои доаѓаат во иднина со информациите од јавен карактер ќе посредуваат нивни колеги, поради што е потребно нивните генералии да бидат отстранети односно заменети на Листата на иматели.

ОУ „Михаил Грамено,, од с.Брест, ОУ „Даме Груев,, од с.Смилево, ЈОУДГ „Борис Трајковски,, од Демир Капија, како и Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, до Комисијата самоиницијативно ги доставија сите потребни податоци согласно Законот, со цел да бидат евидентирани на Листата на иматели.

Општина Велес, која останувајќи доследна на досегашната пракса, во прилог на сопствениот извештај достави податоци за имплементацијата на Законот од институциите под своја надлежност, што беше од драгоцената помош за Комисијата.

Заради поефикасна примена на Законот, Комисијата и покрај тоа што нема законска обврска, пред истекот на минатата година до службените лица достави известување со кое ги потсети дека се должни по Закон да достават Годишен извештај. За таа цел по електронска пошта до **1056** институции беа доставени соодветни известувања, а до **211** иматели кои немаа доставено мејл до Комисијата, беа испратени известувања по пошта. Секретаријатот постојано инсистираше и потсетуваше на должноста и обврската на имателите да определат едно или повеќе службени лица.

Следејќи ги укажувањата и инструкциите на Комисијата службените лица на една третина од евидентираниите иматели, своите извештаи ги доставија само по електронска пошта, со што беше избегната можноста за нивно дупло архивирање, со оглед на праксата на одделни иматели, за секоја сигурност извештаите да ги доставуваат и по пошта. Овој вид на

комуникација Комисијата ќе настојува да биде прифатен во целост, со што ќе се обезбеди поедноставен, поевтин и побрз вид на меѓусебна комуникација.

За разлика од претходните години, службените лица покажаа поголем интерес за присуство на обуките. Најголем број од службените лица се одзваа на поканите за обуки, а оние кои од одредени причини беа спречени да присуствуваат, побараа да бидат поканети на некоја од следните обуки.

Комисијата воспостави нова пракса со доставување на писмени известувања до одговорните лица дека лицата за посредување со информациите во нивните институции и покрај поканите, не присуствувале на обуката. Таков вид укажување, односно известување за неприсуство на обука беше доставено до одговорните лица на **61** институција.

4.1.3. Нецелосни извештаи и евидентирани неправилности

Лицата задолжени за посредување со информациите од јавен карактер давајќи отчет за календарската 2013 година доставија **8** обрасци во кои се содржани неправилности и не е презентирана реална слика за имплементацијата на ЗСПИЈК. Од овие причини, извештаите беа прогласени за нецелосни, а нумеричките показатели и појаснувања содржани во нив, не беа земени во предвид. Ова е воедно и најмалиот број на нецелосни извештаи доставени до Комисијата од почетокот на примената на Законот до денес.

Нивниот број најверојатно ќе беше уште помал, доколку службените лица на Управата за хидрометеоролошки работи најпрво се одзваа на уредно доставената покана за обука, а потоа доставеа само еден збиен извештај, а не три за секое службено лице посебно, во кој ќе беа евидентирани само евентуалните барања по основ на ЗСПИЈК, но не и бројка за вкупно 246 поднесоци кои се однесуваат на редовната кореспонденција и делокруг на работата на Управата.

Непознавање на Законот идентично како и претходната година, манифестираа и изготвувачите на извештајот на Националната установа за управување со археолошкиот локалитет Стоби-Градско. Во образецот е наведена бројка за доставени 100 наводни барања по слободен пристап (со напомена дека поголемиот дел биле усни), кои всушност се однесуваат на појаснувања за датирањето на настанокот на античкиот град, поделни негови градби, експонати или монети, потоа за работното време на Установата, можноста за организирање на групни посети, цената на билетите и слично.

Од извештајот на ЛПКД „Комуналец“ од Струмица единствено што јасно може да се разграничи се податоците за 17 примени, 12 позитивно

одговорени, како и за 5 одбиени барања. Но, останатите податоци за бројот на поднесени, усвоени, отфрлени или одбиени жалби е невозможно да се констатираат, бидејќи службеното лице се впуштило во хронолошко појаснување на секој одделен предмет, што создава забуни и претставува непремостлива пречка за утврдување на точните бројки.

Во извештајот на Јавното комунално претпријатие „Тетово“ регистрирани се 140 барања, одговорено е на 99 од нив, а за останатите нема информација, што е во колизија со Законот. Нереално висока бројка од 185 барања е карактеристика и на извештајот на Првиот приватен универзитет ФОН, чие што службено лице уште известува дека во дури 179 случаи по основ на ЗСПИЈК биле поднесени барања во врска со статусот на студентите.

И три други институции од најбројната категорија евидентирани иматели-основните училишта, доставија обрасци чии што содржини не се во согласност со Законот. Две училиштата под барања за слободен пристап евидентирале барања за издавање на разни потврди од ученици и родители, барања за издавање на дупликат свидетелства, потоа за ослободување од настава на ученици и ослободување од работа на вработени наставници, како и барања за издавање на преводници. Спротивен на законските одредби е и таканаречениот извештај на едно службено лице, доставен на незаверен бел лист хартија, во кој единствено е наведено дека „Во извештајниот период училиштето нема информации кои би имале јавен карактер“?!“

5. ЈАВНОСТ ВО РАБОТАТА

Комисијата со посредство на медиумите, ја продолжи заложбата за промоција на проблематиката од сферата на слободниот пристап до информациите, а воедно и за отчетност на сопственото работење.

Претседателот на Комисијата, Пеце Ташевски, даде интервју за Македонската информативна агенција МИА, по повод 28 септември Меѓународниот ден за слободен пристап до информациите од јавен карактер, кој се одвива под мотото „Имам право да знам“. Во интервјуто, кое беше преземено и пренесено од одделни медиуми, претседателот на Комисијата се осврна на акумулираните искуства за нивото на отвореност на институциите, чекорите кои се преземаат за обезбедувањето на побрз „проток“ на информациите и имплементирањето на Законот, кој се јавува во улога на барател, на соработката на Комисијата со сродните меѓународни организации, како и на тоа колку и како ги применува пренесените искуства и позитивните практики во работењето. Исто така, беа дадени одговори и за тоа во кој правец се движат размислите за зајакнување и зацврстување на

позицијата на Комисијата, од финансиски, кадровски, но и од регулаторен аспект.

Заменик претседателот на Комисијата, Блерим Исени, по повод одбележувањето на денот за слободен пристап, гостуваше на втората програма на МТВ на албански јазик, како и на Алсат-М телевизија. Притоа, тој се осврна на примената на Законот, стекнатите искуства и позитивни практики во сродните институции, како и на промовирање на уставното право на слободен пристап до информациите. Заменикот претседател во два наврата во вестите на албански јазик на националниот сервис го афирмираше постоењето на Законот, како и на Комисијата како главен негов имплементатор и заштитник.

Во контекст на свое претставување во пошироката јавност, а во функција на што поголема отчетност и транспарентност, Комисијата на порталот **e-demokratija.gov.mk** постави свои документи, со што даде свој придонес и поттик за донесување на подобри политички одлуки, учество во јавниот живот и за зајакнување и унапредување на демократијата. Преку порталот, кој нуди нов софистициран метод на јавна расправа по електронски пат, посетителите можеа и можат да дадат свој коментар и мислење, како и да постават прашања до Комисијата.

Работата на Комисијата, како активен партнер во Акцискиот план на Отвореното владино партнерство, влезе во делот за слободниот пристап до информации од јавен карактер во извештајот за Република Македонија од независниот мониторинг механизам за отвореното владино партнерство, што го подготви невладината организација Реактор–Истражување во акција.

6. ВЕБ ЛОКАЦИЈА НА КОМИСИЈАТА

Комисијата и во овој извештаен период преку редовно и навремено дополнување и освежување на сопствената WEB страница **www.komspi.mk**, доследно го практикуваше принципот на максимална отвореност во своето работење. Притоа, со подеднакво внимание и без никаква селекција, се ажурираа сите клучни информации, соопштенија, извештаи, ургенции и други содржини, кои се однесуваа на реализираните и претстојни активности. Ваквиот пристап придонесуваше за зголемување на информираноста и на имателите и на барателите (пред се на граѓаните), но и за поедноставно доаѓање до потребните информации.

Листата на иматели кои располагаат со информации од јавен карактер, поместена на сајтот, зависно од пристигнатите дописи за настанати измени,

се ажурираше редовно, со што посетителите навреме беа информирани за сите промени кај службените лица.

По секоја одржана седница, во посебен линк се објавуваа интегрално и анонимизирано решенијата, заклучоците и одговорите на тужбите, донесени од страна на Комисијата, со што се придонесуваше за побрзо и поефикасно запознавање на барателите и имателите со ставовите и обврските кои за нив произлегуваат од произнесувањето на Комисијата.

На веб порталот во посебни банери беа поставени Пречистениот текст на Деловникот за работата на Комисијата, како и Деловникот за измени и дополнувања на Деловникот за работа на Комисијата. Исто така, беше поставена на увид на јавноста и Програмата за работа на Комисијата за 2013 година, во која се набележани сите планирани и утврдени активности за промоција и имплементација на Законот.

Во посебен банер е поместена брошурата под наслов „До информација“, концепирана како универзален водич за имателите и барателите на информации, која содржи корисни појаснувања и совети за нивно поцелосно запознавање со одредбите од Законот и за поефикасно остварување на правото на слободен пристап до информации.

Сите постоечки обрасци од делокругот на работењето на Комисијата, за прв пат, освен во pdf, беа напоредно поставени и во word верзија, со што на корисниците на веб порталот им беше овозможено директно да ги пополнуваат саканите формулари, што се покажа како мошне ефикасна алатка од практична гледна точка.

Поради проблеми од техничка природа во 2013 година периодично и континуирано беше оневозможено ажурирањето и достапноста до одредени содржини на веб локацијата на Комисијата. Најочигледно проблемот беше изразен при ажурирањето на содржните на албански јазик, каде што барателите беа оневозможени да пристапат до податоците на јазикот кој го употребуваат. Оттаму, како коимлементатор на Акцискиот план за отворено владино партнерство, чија што основна цел, меѓу другото е информациите да бидат објавени на веб платформите на имателите, Комисијата во соработка со Министерството за информатичко општество и администрација работи на отстранување на постоечките технички пречки за нормално функционирање на веб страната.

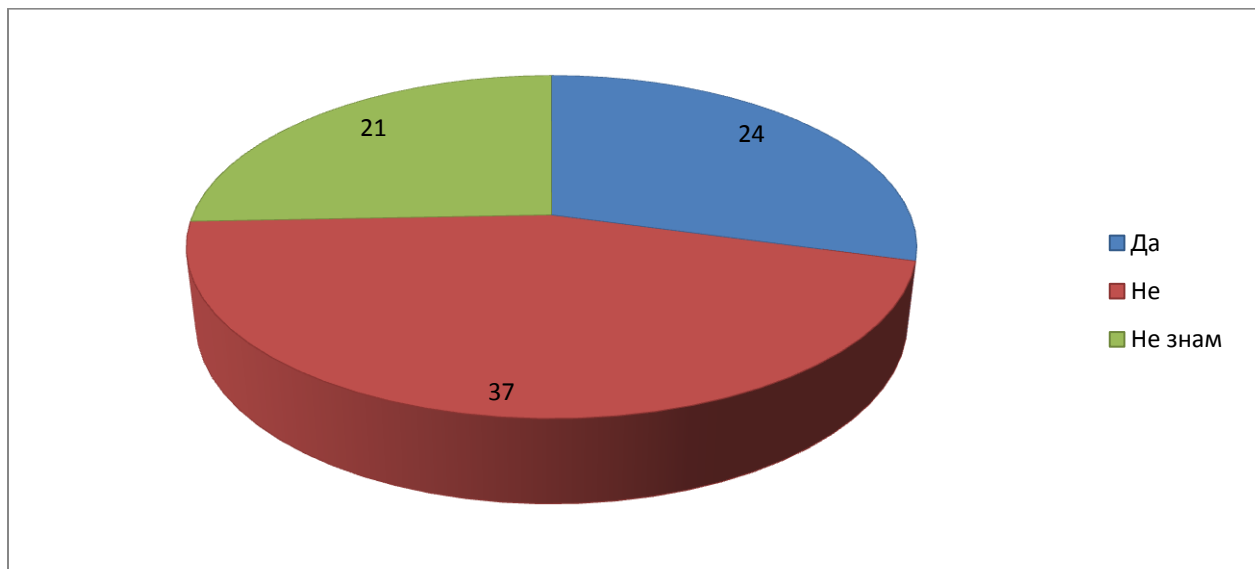
И оваа извештајна година, со цел да се афирмира работата на Комисијата и проблематиката од сферата на слободниот пристап до информациите, содржините се ажурираа и на социјалната мрежа Facebook.

Во посебен банер на увид на посетителите беше поставен Годишниот извештај за работата на Комисијата во 2012 година, кој беше усвоен од страна на Собранието на Република Македонија. Притоа, до имателите беше

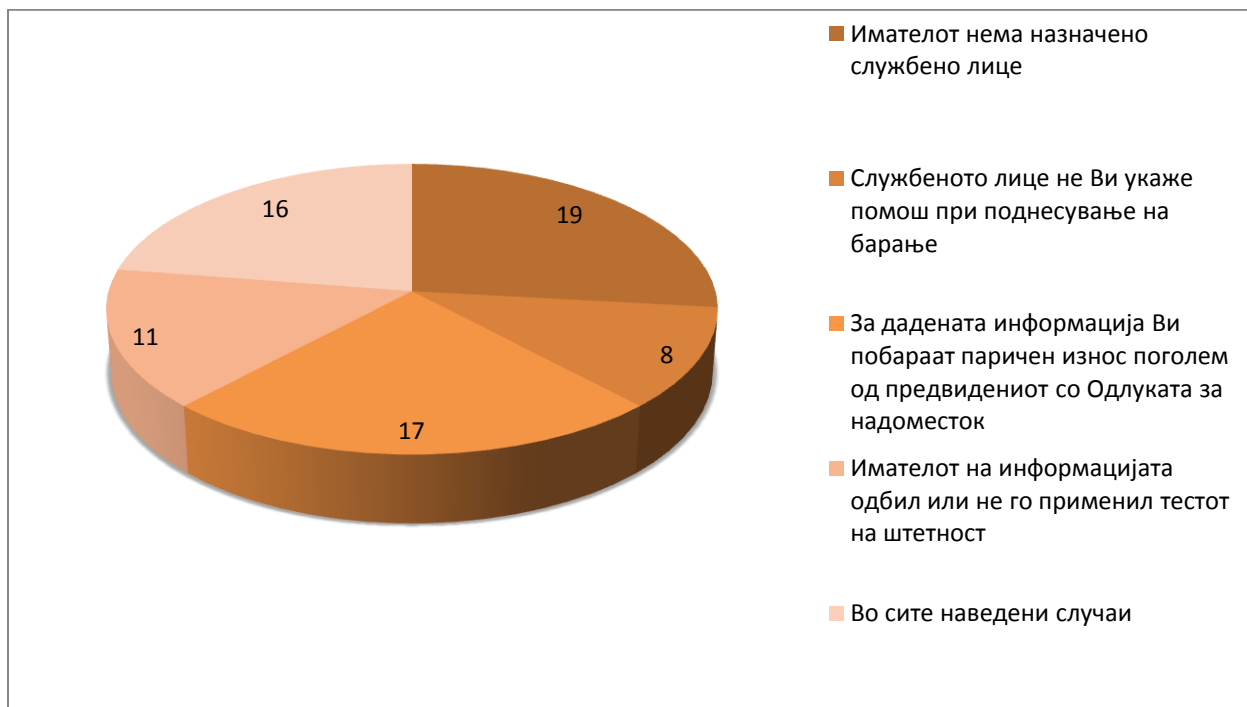
упатено барање за уште поголема транспарентност и отчетност во духот на Законот, а до Комисијата апел за уште поофанзивна промоција, афирмација и приближување на уставно загарантираното право до најбројната целна група- граѓаните.

Во функција на обезбедување на поголема интерактивност и заинтересираност на посетителите, како и за сондирање на нивните ставови и мислења по одделни прашања од Законот, Комисијата продолжи со праксата на поставување на повремени анкетни прашања. Во продолжение со графички прикази се презентирани резултатите од направените сондажи:

1. Дали во Законот постои апсолутен исклучок од слободниот пристап до информациите од јавен карактер?

2. До Комисијата треба да пријавите неправилност при спроведувањето на ЗСПИЈК доколку:

3. Ако барањето е непотполно, службеното лице е должно:

Просечниот број на посетители на порталот на Комисијата во текот на еден ден се движеше меѓу **150** и **250**, а вкупниот број посетители на веб-страницата на крајот од извештајната година достигна **370.325**.

7. ОБУКИ И ЕДУКАЦИЈА

Како најзначаен имплементатор и заштитник на Законот, Комисијата во стратешките цели зацрта спроведување на специјализирани обуки, работилници, семинари, конференции и други видови на едукација, за подигнување на повисоко ниво на знаењето и информираноста на службените лица и на граѓаните. Поаѓајќи пред се од новостекнатите сопствени знаења и искуства, Комисијата ги прилагоди и осовремени програмите за едукација, имплементирајќи во нив модерни интерактивни предавања, збогатени со практични совети и техники.

Како резултат на претходно направени анализи и согледувања, во Годишната програма за работа на Комисијата и Кварталниот план за обуки беа зацртани, а во текот на извештајната година и целосно реализирани 15 планирани обуки на кои присуствуваа **193** службени лица од сите категории на иматели на информации од јавен карактер од Скопје и општините од поширокиот регион.

Во функција на што поголем и поефикасен опфат на службени лица и граѓани, Комисијата продолжи со градење на меѓуинституционална соработка и координација со локални регионални и меѓународни организации, кои имаат можност да влијаат врз афирмацијата и имплементацијата на ЗСПИЈК.

Мисијата на ОБСЕ во Скопје и Комисијата врз база на претходно потпишан Меморандум за соработка, го реализираа заедничкиот Проект насловен „Промовирање на принципите за добро управување и транспарентност во работењето на локалната самоуправа“. Во периодот мај-јуни беа реализирани вкупно шест дводневни Работилници на тема: „Добро владеење и слободен пристап до информации од јавен карактер“. На едукативните средби од кои две беа одржани во Велес, потоа во Берово, Битола, Струмица и Охрид, учествуваа **150** преставници од вкупно **41** општина. Секоја единица на локалната самоуправа, партиципираше со по **5** учесници (службени и одговорни лица задолжени за посредување со информациите од јавен карактер), како и раководители на подрачните единици на Агенцијата за катастар на недвижности и Управата за имотно-правни работи.

Двата партнера во Гостивар реализираа и Тркалезна маса на тема „Примена на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер“, на која присуствуваа **20** претставници (претседавачи на совети, советници и службени лица за посредување со информациите од јавен карактер) од општините Гостивар, Демир Хисар, Новаци, Теарце, Боговиње и Врапчиште.

Заедничкиот проект на Комисијата и ОБСЕ беше заокружен со подготовка на печатена брошура која се однесува на слободниот пристап до информациите од јавен карактер под наслов „До информација“, во тираж од 2.000 примероци. Истата е конципирана како универзален водич за имателите и за барателите на информации.

Во соработка со Академијата за судии и јавни обвинители во Скопје, Комисијата реализираше две обуки на тема: „Слободен пристап до информации од јавен карактер“. На обуката одржана во Скопје, присуствуваа службени лица и претставници од Апелациониот суд Скопје, Управниот и Вишиот управен суд, од Основните судови од Битола, Велес, Гевгелија, Гостивар, Струмица, од Основен суд Скопје II, Основните јавни обвинителства Куманово и Скопје, како и од Вишите јавни обвинителства од Скопје и Гостивар. Посетители на втората обука што под идентичен наслов се одржа во Битола, беа судски службеници од битолското апелационо подрачје.

Комисијата и Академијата за судии и јавни обвинители, беа организатори на советување на тема „Практична примена на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер“, кое го реализираа стручни лица од Секретаријатот на Комисијата. На советувањето присуствуваа **21** службено лице за посредување со информации од јавен карактер од Основните и Вишите јавни обвинителства, Основните и Апелационите судови, Врховен суд на Република Македонија, Управен суд, како и од Судски совет на Република Македонија.

Претседателот на Комисијата учествувајќи во работата на тркалезната маса на тема „Самостојност и етика на јавните обвинители/Слободен пристап до информации од јавен карактер“, што се одржа во просториите на Академијата за судии и јавни обвинители, одржа предавање за Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, со посебен акцент на исклучоците од слободниот пристап.

Претставник од Секретаријатот на Комисијата одржа предавање во рамките на дводневна работилница на тема: „Слободен пристап до информации од јавен карактер/Комуникација со странки во судовите“, што се одржа во Кавадарци во организација на Академијата за судии и јавни обвинители и УСАИД, во рамките на Проектот за јакнење на судството. На

работилницата учествуваа службени лица за посредување со информации од јавен карактер, како и лица од Канцелариите за односи со јавност во основните и апелационите судови, од Судскиот совет на Република Македонија и од Академијата за судии и јавни обвинители.

Во рамки на обуката “Системот на јавната администрација и државната служба во Република Македонија“, во организација на Министерството за информатичко општество и администрација, стручно лице од Секретаријатот на Комисијата реализираше предавање на тема „Слободен пристап до информации од јавен карактер и практична примена на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер“.

Претседателот на Заедницата на единиците на локалната самоуправа на Република Македонија-ЗЕЛС и претседателот на Комисијата потпишаа Меморандум за соработка како резултат на желбата на двете страни да се зајакне соработката поврзана со имплементацијата на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер. Зацртаната заедничка организација на обуки резултираше со реализација на обуки во тренинг центарот на ЗЕЛС, за две групи со вкупно **47** службени лица кои посредуваат со информациите од јавен карактер од општините во Република Македонија.

Претставници од Секретаријатот на Комисијата учествуваа на дебата на тема „Колку новинарите го користат законското право за пристап до информации од јавен карактер“, што се одржа во организација на невладината организација „Пролиберти“. На дебатата беа презентирани резултатите од истражувањето на оваа тема, кое е дел од проектот „Утврдување на оправданоста на временската рамка за одговор на медиумите според Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер“.

Претставник на Секретаријатот на Комисијата активно партиципираше и во јавна дебата организирана од невладината „Пролиберти,“ на која беа презентирани сугестии за подобра примена на Законот за слободен пристап до информации и негова измена, а акцент беше ставен на предлогот за измена, односно за скратување на рокот за постапување по барањата.

Во два наврата претставници од Секретаријатот на Комисијата учествуваа во работата на тркалезни маси за „Улогата на локалните власти во осварувањето на стратешките приоритети и цели на Република Македонија и на Стратегијата Европа 2020“ во организација на Министерството за локална самоуправа.

8. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Една од примарните заложби на Комисијата во извештајниот период беше ефективно и континуирано градење на односи на взаемна соработка со сродни институции во функција на споделување искуства, размена на добри практики и искуства за подобро имплементирање на Законот. Во таа смисла беа потпишани и Меморандуми за соработка со партнерски институции и организации, кои резултираа со имплементација на програмски и проектни активности од сферата на слободниот пристап до информациите од јавен карактер.

Во соработка со Европската Комисија преку инструментот TAIEХ се одржа дводневна „Експертска мисија за спроведување на барањата за слободен пристап до информации од јавен карактер“. Покрај експертите од Република Словенија Наташа Пирц и Полона Тепина, членовите на Комисијата и вработените во нејзиниот Секретаријат, во работата на овој собир партиципираа и претседателот на Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија, Благородна Дулиќ, деканот на правниот факултет во Скопје, проф. д-р Борче Давитковски, претставници од Министерството за правда и од Министерството за информатичко општество и администрација, како и членови на невладини организации, кои активно работат на проблематиката од сферата на слободниот пристап до информациите од јавен карактер.

Претседателот на Комисијата Пеце Ташевски, истакна дека Комисијата во интеракција со гостите ќе го спореди и размени искуството од имплементацијата на законите во двете земји, а во иднина преку разни форми и проекти уште поинтензивно ќе работи на апроксимацијата до европското законодавство.

Словенечкиот комесар Наташа Пирц, оцени дека сизифовски тешка работа е да се смени менталитетот на службените лица и тие да се убедат дека е добро за целото општество информациите да се даваат во што поголем број. Според неа, тренд во развиените европски и светски демократии е таканаречената проактивна транспарентност односно open data. Јавните институции се свесни дека со поставување на што повеќе информации на своите веб страни си ја олеснуваат работата, бидејќи се соочуваат со многу помал број на барања, а информациите се достапни 24 часа во денот.

Експертот Полона Тепина предочи дека за разлика од некои европски земји, каде се бара идентификација, во Словенија барање може да се поднесе без притоа да се зема во предвид обврската за електронски потпис, барањето не мора да биде поднесено само на образецот предвиден за тоа, ниту пак

барателот е обврзан децидно да се повикува на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер.

Взаемната желба за давање на дополнителен импулс и натамошно продлабочување на претходно воспоставената соработка меѓу Комисијата и Мисијата на ОБСЕ во Скопје, резултираше со нов Меморандум за соработка што го потпишаа амбасадорот Ралф Брет и претседателот на Комисијата. Двете страни се обврзаа да реализираат проект кој предвидуваше одржување на шест дводневни обуки за по 25 учесници од вкупно 41 општина, како и три еднодневни тркалезни маси на тема „Примена на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер“, наменети за претседавачи на општински совети, советници како и за службени лица за посредување со информациите од јавен карактер.

Преку инструментот ТАИЕХ беше одржана дводневна „Работилница за постапување по барања за пристап до информации“, на која освен членовите на Комисијата и вработените во нејзиниот Секретаријат, учествуваа претставници од повеќе невладини организации, како и експерти од Република Словенија. Притоа беа изнесени компаративни гледања и искуства за поттемите: „Молк на администрацијата и надлежностите на Комисијата од аспект на прекршочните постапки“, „Класифицираните податоци и тестот на јавниот интерес“, „Проактивна транспарентност, објавени документи и иницијативата за open data“.

Елвис Али од името на Европската Унија, изрази задоволство за честото и успешно користење на инструментот ТАИЕХ од страна на Комисијата и предочи дека во Ивештајот на Европската Комисија, покрај другото, биле нотирани и состојбите со имплементацијата на ЗСПИЈК, а пред се намерата на Комисијата да иницира измени на Законот.

Компарирајќи ги надлежностите на институциите во двете земји директно задолжени за имплементацијата на ЗСПИЈК, словенечкиот комесар Наташа Пирц појасни дека словенечкиот орган со кој раководи-е жалбено, инспекциско, но што е уште поважно, прекршочно тело кое самостојно може со изрекување на глоби да им застане на патот на сите институции кои сакаат да го изиграат законот. Ваквите овластувања, како и можноста да врши декласификација, според неа придонесуваат за успешна имплементација на Законот во Словенија.

Делегација на Комисијата и на нејзиниот Секретаријат преку инструментот ТАИЕХ реализира работна посета на Комисионерот за информирање на Република Словенија. Студиската посета беше на тема: „Студија на случај на јавниот интерес“. Освен со претставници од сродната институција, македонската делегација оствари работни средби и со одговорните лица за посредување со информации од јавен карактер на

Собранието односно на Министерството за одбрана на Република Словенија, при што од словенечка страна беа презентирани практични искуства во врска со поднесени барања од страна на новинарите.

Со помош на инструментот TAIEХ на Европската Комисија, делегација на Комисијата и на нејзиниот Секретаријат, оствари работна посета и на Унгарскиот Национален Орган за заштита на податоци и слобода на информации, при што се сретна со неговиот претседател, Attila Peterfalvi. По извршената размена на мислења и споредба на меѓусебни искуства на полето на слободниот пристап до информациите од јавен карактер, беше потпишан Меморандум за соработка меѓу двете сродни институции.

9. АДМИНИСТРАЦИЈА И БУЏЕТ

9.1. Администрација

Управните, стручните и другите административно–технички работи, согласно Законот, ги врши Секретаријатот на Комисијата. Според Правилникот за внатрешна организација и Правилникот за систематизација на работните места во Секретаријатот на Комисијата, формирани се два сектора: Сектор за спроведување на постапка по жалби, правни, општи, едукативни и аналитички работи и Сектор за соработка со имателите на информациите, информирање на јавноста и меѓународната соработка на полето на слободниот пристап до информации од јавен карактер. Според наведените правилници, систематизирани се 44, од кои пополнети се само 15 работни места во Секретаријатот. Дванаесет (12) од вработените се со високо, двајца (2) се со средно образование и еден (1) возач-домаќин кој нема статус на државен службеник. По квалификациона структура, од вработените со високо образование, шест (6) се дипломирани правници, три (3) се со Филолошки факултет, еден (1) дипломиран новинар, еден (1) со Филозофски факултет и еден (1) дипломиран економист. По национална припадност осум (8) се Македонци, шест (6) се Албанци и еден (1) Влавец.

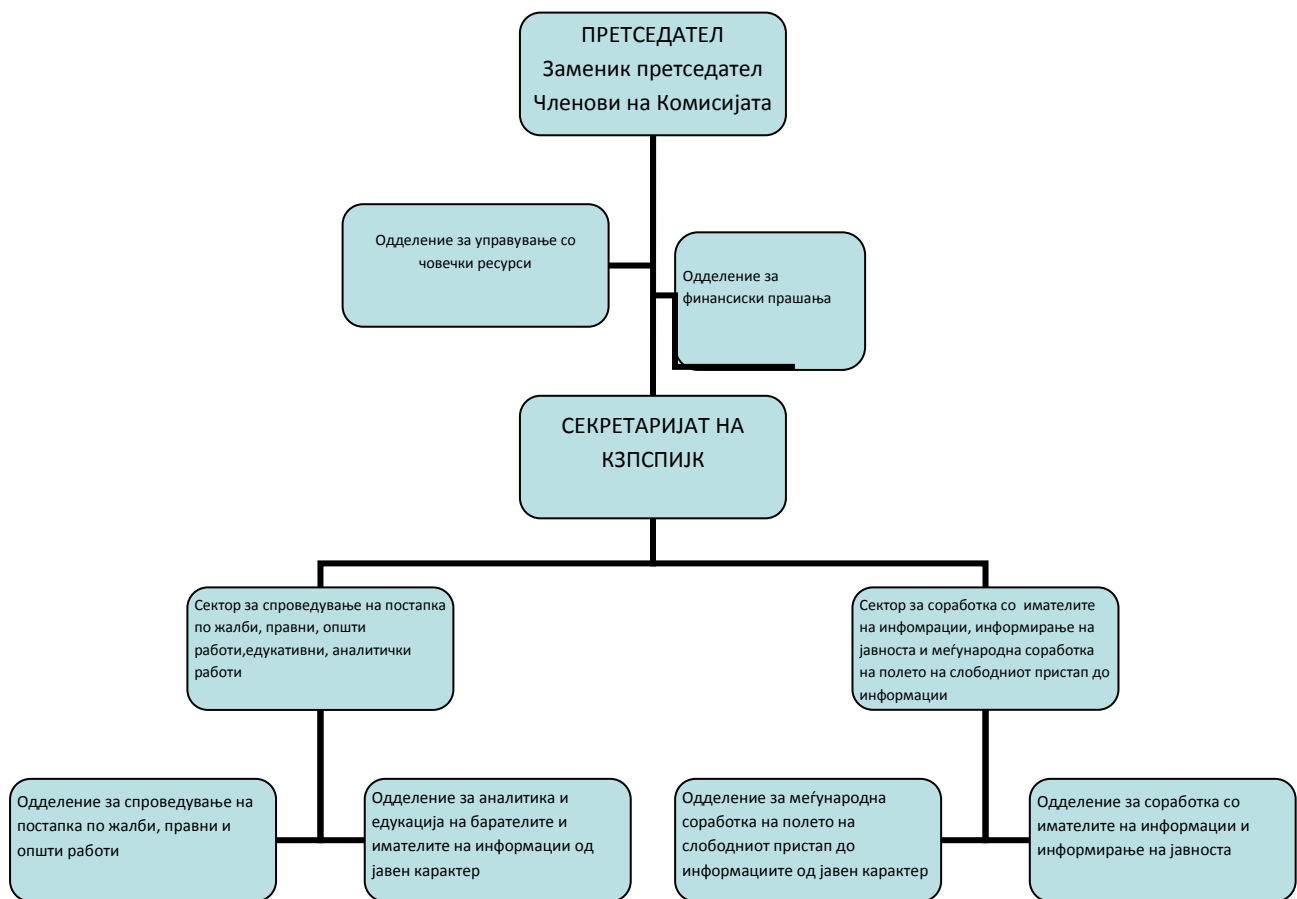
Комисијата во 2013 година функционираше во состав: Претседател, Заменик претседател и двајца членови.

- По квалификациона структура, еден функционер е со правен факултет-политички студи, еден дипломиран новинар, еден градежен инженер и еден шумарски инженер.
- По национална припадност тројца се Македонци и еден е Албанец.

- Македонци 75%
- Албанци 25%

	Систематизирани работни места	Пополнети работни места	Процент од вкупен број на вработени	Високо образов.	Средно образов.
Македонци		8	53,33 %	6	1
Албанци		6	40 %	5	1
Власи		1	6,67%	1	
Вкупно	44	(15)	100%	12	2

- Еден (1) вработен во Комисијата е без статус на државен службеник

Органограм

9.2 Буџет

Комисијата за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер, како буџетски корисник, средствата за работа единствено ги обезбедува од Буџетот на Република Македонија. Сите средства беа испланирани и извршени во согласност со надлежностите, правата и овластувањата на Комисијата со цел нивно законско, ефикасно и економично искористување.

Во текот на извештајната 2013 година, поради недостаток на буџетски средства за исплата на судско извршно решение за заостанат неисплатен долг за испорачана топлинска енергија кон Топлификација од 2007 и 2008 година, и покрај искористувањето на сите расположливи буџетски средства, Комисијата се соочи со блокирање на сметката. Имајќи ја предвид ваквата состојба, Комисијата реагираше укажувајќи на сериозноста на проблемот што силно влијаеше врз нормалното функционирање на нејзината работа. Поради тоа се воспостави комуникација со Министерството за финансии, при што беше договорено изготвување на информација за состојбата со буџетот на Комисијата која што беше упатена до Владата на Република Македонија со барање за обезбедување средства. Владата на Република Македонија донесе заклучок со кој на Комисијата на почетокот на месец јули и се ставија на располагање средства во износ од 1.400.000,00 денари, со што се обезбедија средства за подмирување на обврските од тековното работење по основ на комунални услуги. И покрај крајното рестриktivно и планско подмирување на тековните обврски, Комисијата 2013-та година ја заврши со неподмирени обврски во износ од 735.247,00 денари за патни, комунални и договорни услуги.

Тргувајќи од својата континуирана потреба за зајакнување на видливоста и улогата на Комисијата како и извршување на законските надлежности, поради недостатокот на финансиски средства, Комисијата и оваа година не успеа да реализира проект за организирање на бесплатни обуки во општините ширум државата. Исто така изостана и планираната медиумска кампања за запознавање на граѓаните со нивното уставно загарантирано и нормирано право на пристап до информациите од јавен карактер, како и објавувањето на Листата на иматели на информации согласно Законот. Неоспорна е поддршката што ОБСЕ и Европската Комисија во континуитет преку посебни проекти како и преку инструментот ТАИЕХ и ја даваат на Комисијата за реализација на активностите од нејзина надлежност.

БУЏЕТ	ВКУПНО	Плати, наемнини и надоместоци	Стоки и услуги
2007	15.676.000	10.545.000	5.222.000
2008	15.500.000	10.500.000	4.940.000
2009	16.373.000	10.993.000	5.220.000
Ребаланс	14.611.000	10.799.000	3.654.000
2010	12.245.000	9.035.000	3.210.000
Ребаланс	11.245.000	8.475.000	2.834.000
2011	11.710.000	8.480.000	3.230.000
* Прераспределба на средства...	12.205.021	9.225.021	2.706.987
2012	12.970.000	9.700.000	3.270.000
2013 ребаланс	13.817.000	10.079.000	3.738.000
Дополнителни средства (12.07.2013)	1.400.000	/	1.400.000
Вкупно 2013	15.217.000	10.079.000	5.138.000
Реализирано	14.609.643	9.483.071	5.126.572

Завршната сметка за 2013 година за сметката 637 на Комисијата е поднесена на 13.03.2014 година, со следните показатели:

Вкупен буџет за 2013 година	15.217.000,00 ден.
Остварен вкупен приход (трансфери од Буџетот на РМ)	14.609.643,00 ден.
Остварени вкупни трошоци	14.609.643,00 ден.
Нето вишок на приходите	0,00 ден.
Добивка пред оданочување	0,00 ден.
Данок од вишокот на приходите	0,00 ден.
Нето вишок на приходите	0,00 ден.
Добивка за пренос во наредната година	0,00 ден.

Од вкупниот одобрен буџет на Комисијата за 2013 година во износ од 15.217.000,00 денари, реализирани се 96 %, односно 14.609.643,00 денари, а нереализирани се 4%, односно 607.357,00 денари поради користење на боледување на вработени.

Во однос на структурата на Буџетот со сите одобрени пренамени на средства во текот на 2013 година, 9.483.071,00 денари, или 62,31 % од средствата се однесуваат на основни плати и придонеси за социјално осигурување, 5.126.572,00 денари, или 37,69 % од средствата се однесуваат на стоки и услуги, или подетално по ставки:

Расходи по ставки	Износ
401- Основни плати	6.922.207,00
402- Придонеси за социјално осигурување	2.560.864,00
420- Патни и дневни расходи	79.520,00
421- Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	2.347.638,00
423- Материјални и ситен инвентар	108.375,00
424- Поправки и тековно одржување	313.050,00
425- Договорни услуги	174.780,00
426- Други тековни расходи	77.599,00
464- Разни трансфери	42.216,00
465- Исплати по извршни исправи	1.983.394,00
Вкупно расходи	14.609.643,00

Завршната сметка за 2013 година за сметката од типот 631 на Комисијата е поднесена на 13.03.2014 година со следните показатели:

Во 2013 година не се евидентирани никакви промени во сметката од типот 631, односно:

Вкупен буџет за 2013 година	0,00 денари
Остварен вкупен приход (трансфери од Буџетот на РМ)	0,00 денари
Остварени вкупни трошоци	0,00 денари
Нето вишок на приходите	0,00 денари
добивка пред оданочување	0,00 денари
Данок од вишокот на приходите	0,00 денари
Нето вишок на приходите	0,00 денари
добивка за пренос во наредната година	0,00 денари